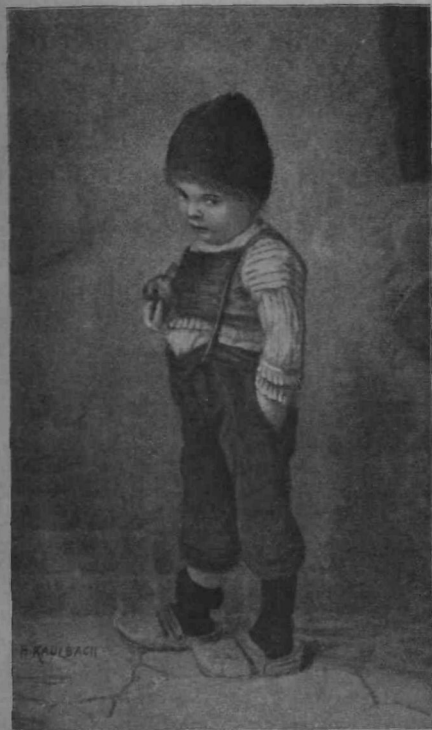

Nace Medja ali Kadar se mi drsamo!

Pavel Perko.

To je Nace Medja! Na nogah ima cokle z removci podkovane; nogavice so pa Maričkine. V rokah drži jabolko, ki mu ga je dal Reberšek. Pa grdo se drži, zato ker mu je Reberšek dal tudi »hruško«... In to je bilo v tistem času, ko se mi drsamo.

I.

Zima je. Največja skrb so čevlji. Kako jo bomo pretolkli čez celih šest mesecev pri nas, ki smo v hribih? Pri nas zima neprenehoma sili ljudi v zakurjeno sobo. Je pa treba vendarle tudi iz hiše: k maši, v šolo, v prodajalno, k sosedu, v hlev... Kako boš brez čevljev? In sedaj je vojni čas! Kje boš dobil usnje? — V Kamniku? —

Kdo ti ga bo dal za denar? Za mast, za maslo, za pšenico — pač! Pa je treba, da imaš vse to! Če nimaš, preskrbi se, kakor veš in znaš!

In tako ljudje koljemo prešiče, kožo pa damo v stroj. V Motnik ali v Kamnik! In čez leto in dan je ustrojena. Zdaj pa Reberška povabi, da ti napravi čevlje! Koža, strojena na črno, dá zgornje usnje; na rjavo pa podplate. Zdaj si pa kupi še vojnih žebļjev — takih kot jih prodajajo v Ljubljani, in kot jih Grudnica prinese šestdeset za dve kroni. Ljudje jim pravijo štandarti, ker imajo vdolbene črke S-t-a-n-d-a-r-d.

Če si napravil vse to, potem se lahko reče, da imaš zimske čevlje in da lahko brez posebne skrbi čakaš pomladi.

Če pa nimaš ne prešiča, ne denarja, ne masla, ne fižola — potem pa nosi cokle kot Nace Medja! In namesto s štandarti jih podkuj z removci! Removci so pa žebliji z debelimi, robotimi glavami, ki ti opikajo tla po sobi, kot da si nasejal koruze... In removci tudi niso za drsanje po ledu, ker razrežejo in razkljujejo led, da je v pol ure pokrit z moko in neraben. Za led so pripravi le štandarti, ker imajo na znotraj vdolbene črke in zato gladko neso.

Zima je. Reberšek hodi od hiše do hiše in dela in tolče in razbija, da ga je slišati v tretjo vas. Pa vedno se mu mudi naprej, saj kar je bilo čevljarjev, je vzela vojska razen Reberška. Reberšek pa tudi ne more vsemu kaj. Včeraj je obdelal pri Žibretu; danes je obljubil k Medju (pa ga še ni); drugi teden ima napovedano v Lípi na dveh krajih — preden bo pri Kočarju v Selcah, bo zime konec... Tako je! Kaj hočemo?

Žibretov Tone ima torej čevlje iz svinjskega usnja s štibalami, ki imajo usnjate zapone in »zajčke« nad petami, da jih je lažje izzuvati. Na petah so podkvice, vsaka pribita s štirimi žebliji; po podplatih pa čezinčez sami novi, svetli štandarti... Ko bo na potočku prvič zamrznilo, tedaj bo drsanje, da se bo iskrilo izpod petâ, in da bo sneg zmlet deset metrov naokoli. Žibretov Tone bo vodil drsanje. In Žibretov Tone je strogo prepovedal, da bi prišel kdo z removci in kvaril led. Štandarte, ali pa nič! Če nimaš tistih dveh kronic, pa doma ostani!

Ti, Nace Medja, pa imaš pri materi hranjeni ravno dve kronici; lani ti jih je bil podaril oče, ko je bil prišel na dopust. Dobro; toda preden bodo štandarti, morajo biti čevlji! In preden bodo čevlji, mora biti Reberšek! Dve koži sta doma ustrojeni: ena na črno, druga na rjavo. In to mora zadostovati za vso hišo; ker mati morajo imeti čizme, Marička čizme, očetove čevlje je treba podelati, materine in Maričkine tudi... Nace Medja, kaj pa s teboj? Reberšek bo odločil. Upajmo najboljšega!

Zdaj je treba naprositi še Grudnico, da bodo štandarti o pravem času pri rokah. Pojutranjem je nedelja. Vsako nedeljo pride Grudnica mimo, ko gre v cerkev.

»Teta Grudnova, ali mi boste prinesli štandarte?«

»Štandarte? — Ja, ja! Že vem! Da bodo za v čevlje, jeli? Ali Reberšek šiva? Jemenečka, kdaj bo pa k nam prišel? Vso zimo obeta, pa ga le ni. Seve, vojska je... Štandarte — seveda jih bom prinesla, če jih le še imajo... Za dve kronici so. Ali imaš kronice?«

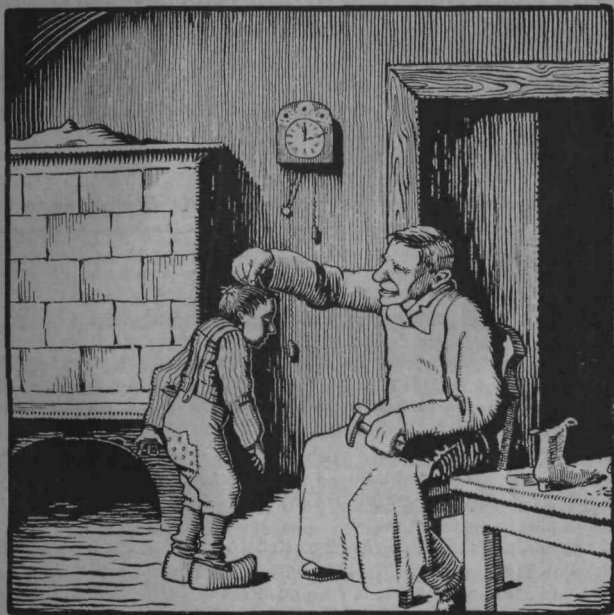
»Pri materi imam shranjene.«

»Je že dobro! Je že dobro! Bom pa z materjo govorila; saj se imava pogovoriti zavoljo mleka, ker pri nas smo kravo dali v vojsko... Jemenečka, ta vojska! Kaj pa vaš oče, ali kaj piše? Pravijo, da so sedaj pobili naših kot listja in trave tam doli na Laškem... No pa —

seveda! Čevlje boš imel, in ščandarte ti bom prinesla. Bom prinesla, bom! In z materjo bom govorila.«

II.

Bog, da jih imamo: Grudnovko in Reberška! Grudnovka nam nosi ščandarte, Reberšek nam pa dela čevlje. Bog, da jih imamo! Zlasti Reberška! Kaj bi počeli brez nje!

Reberšek je čuden mož. Malo govori, a katero pove, vsaka je smešna. Tobak žveči in norca se dela. In pa »hruške« daje. To se pravi: roko napravi v pest, palec stegne in ti ga položi navrh glave, pritisne, izpodmakne in — škrbci štirih prstov ti podrsnejo po koži, da te zapeče, kot da si potisnil glavo v žerjavico... »Take so sladke!« pravi. »Ali hočeš tudi kisló?« Seveda nobeden ne prosi še za kisló, ker je bila že »sladka« dosti kislá... Pa Reberšek ima vedno pripravljeno jabolko, ali pa še več. Nosi jih v žepih, da pomaže bolečino... O Reberšek, nikoli te ne pozabim! In Medjev Nace tudi ne!

»Nace-e!« je zategnil Reberšek, ko je prišel v hišo in odložil šila in kopita. »Nace-e! Sem pojdi!«

Nace gre. Malo se sicer obotavlja, ker v Reberškovih očeh se nagajivo bliska . . .

»Le pojdi, le! Da čevlje pomeriva!«

Tisto pa že! Da čevlje pomerita. Čevlje s podkvicami in s štandarti.

Reberšek natika očali in izvleče knjižico, v katero zapisuje okorne številke. Meri in meri in zapisuje . . . Potem spravi knjižico in odloži očali . . . In potem . . .

»Dolgi bodo pa toliko-le!«

In hitro sname Nacetu kučmo, mu postavi palec na glavo, izpodnese in — ušk! — hruška je bila!

»Čemu se kremžiš? Lej ga! Tak fant, pa se kremži! Ali hočeš še eno?«

»Ne.«

»Ne? Pa jabolko! Ná!«

In Nace Medja ima v rokah jabolko, debelo in okroglo, da ga komaj spravi v obe dlani. Vse bi bilo, le ko bi tako ne peklo od temena dol do čela . . . Zato je vseeno hud na Reberška in vun gre in grdo se drži. Poglej ga na sliki!

Reberšek pa se pripravi k šivanju. Kopita zmeče pod klop; po policah pa natrese šil in bodal, kladiv in klešč, smole in dret, da so klopi in okna polna šare in orodja. Med šivanjem žvižga in poje in godrnja in se krega nad Lukom: nad tistim, ki se šteje, da je za učenca pri njem in ki do danes še ne zna družega ko dreto vleči od vrat do okna, od okna do vrat. Luka je napol gluh in silno neumno gleda: pa smeja se venomer in pri tem kaže usta, ki spredaj nimajo skoro nič zob.

»Tako. To so čizmi,« reče Reberšek še tisti večer. To so materini čizmi — hitro jih je napravil. Zeleno preštepani so, špičasti v prste in v pete, pete na sredi izpodrezane, na prstih pa kapice v špico izrezane . . . Ko jih mati pomerijo, se zdi Nacetu, da je nedelja; tako lepe čizme imajo ljudje le ob nedeljah . . .

Potem pride vrsta na Maričko. Reberšek hiti. En dan — in tudi Maričkini čizmi so gotovi. Ko jih obuje, je taka kot je bila Polonovka, ko je ležala na parah in imela čisto nove čizme, ki so se svetili zgoraj črno, spodaj rjavo. Le, da Polonovkini niso bili podkovani z removci, Maričkini pa.

Potem se Reberšek loti podelave. Očetovi, materini, Maričkini čevlji: po vseh kotih se je kaj dobilo, da je bilo treba popraviti in pozašiti. Reberšek dela in nabija; zraven pa godrnja, da se mu mudi v Lipo.

»Kdaj bodo pa moji?«

Nace Medja, pazi se! Usnje — črno in rjavo — se je začuda osušilo. Na ranti pod stropom visi, pa je že domalega izrezano in razrezano. In Reberšek tako nekam pospravlja in šari med svojo robo in čezdalje bolj nagosto govori o Lipi.

»Kaj praviš?« se zadere Reberšek. Na videz je hud; izpod čela se pa smeje tja proti vratom, kjer stojé mati na pragu.

»Ali jih meni ne boste?«

»Luka premeri!« zavpije Reberšek.

Luka, odpira usta, se smeje in počasi potegne ostanke raz ranto in meri — meri . . .

»Koliko je?«

»Petnajst centimetrov.«

»Zdaj pa nogo sem!« veli Reberšek. In Nace Medja mora dati nogo še enkrat pod mero.

»Tu je pa sedemnajst centimetrov! Ali vidiš?«

Nacetu Medja se nekaj svita. Vroče mu je po vsem životu, in v oči mu pride mokro, v grlo pa tesno.

»Ali jih ne boste? Ali jih meni ne boste?«

»Palca bova priskela za dva centimetra, potem bo pa šlo... Čakaj!«

Reberšek drži z eno roko Nacetovo nogo, z drugo pa brska med orodjem, da poišče krivec brez ročaja, ki ga ima, da ž njim reže usnje in doplate.

»No, ali jih bova?«

»Nočem!«

Nace rukne in uteče. Hudo mu je, da bi zatulil in se znesel nad vsem svetom, zlasti pa nad Reberškom, ki ga je ves čas pustil v misli, da bo usnja dovolj . . . Gori za pod gre in v slamo se zarije in skozi špranjo gleda, ali bosta res šla Reberšek in Luka. Res, že odhajata! Reberšek nese stol, Luka pa škatlo z orodjem. V Lipo gresta in nič več jih ne bo . . . Tedaj pa Nace Medja zatuli, da ga slišijo mati dol pred peč:

»Zakaj ste pa rekli, da mi jih bo naredil? Zdaj mi jih pa ni!«

»Saj smo le rekli, če ne bo usnja zmanjkalo,« ga tolažijo mati.

»Zakaj je pa usnja zmanjkalo? Zakaj sem bil pa jaz zadnji?«

»Ná, tu imaš jabolko in tiho bodi. Ko oče pridejo na dopust, ti morda prinesó katere. Če pa ne, jih boš imel pa drugo leto. — V hišo pojdi in ne zmrzuj mi zunaj. Ali boš ubogal, ali ne? Ti bom dala!«

(Nadaljevanje.)

Na poti.

Maksimov.

Pot zasnežena pred mano
v temni noči se belí,
a za mano mi stopinje
temne delajo sledí.

Snežec v polje naletava,
zbrisal bo sledove te —
a preteklost mojo bodo
mi zbrisale solze.

